ΚΡΙΤΙΚΗ

ΘΕΑΤΡΟ «ΑΠΛΟ» - ΤΖΟ ΠΕΝΧΟΛ

«Μπλε Πορτοκάλι»

Του ΓΙΩΡΓΟΥ ΠΑΝΑΓΟΥΛΟΠΟΥΛΟΥ

Ο Τζο Πένχολ γεννήθηκε το 1967 στο Σάρεϊ, αλλά η οικογένειά του μετανάστευσε στην Αυστραλία. Όταν, όμως, έγινε είκοσι χρόνων επέστρεψε για να ζήσει πια στο Λονδίνο.

Το έργο του, «Μπλε Πορτοκάλι», παίχτηκε για πρώτη φορά στο Βασιλικό Εθνικό Θέατρο της Αγγλίας στις 7 Απριλίου 2000 και βραβεύτηκε ως το καλύτερο θεατρικό έργο της χρονιάς.

Αν αυτό ήταν το καλύτερο θεατρικό έργο, φανταζόμαστε τι ήταν τα άλλα. Γιατί δεν μπορεί δυόμισι σχεδόν ώρες και χωρίς διακοπή να βλέπουμε τρεις θεότρελους - δύο γιατρούς και έναν ασθενή - να συζητούν για την τρέλα τους ή την τρέλα του ενός για τον άλλο και να αναπτύσσουν ένα προφορικό δοκίμιο για τις «παράλληλες καταστάσεις μεταξύ σχιζοφρένειας και ανθρώπινης κατάστασης» με το σκεπτικό πως «όποιος ζει σε μεγάλες πόλεις, ξέρει ότι μπορεί να σε τρελάνουν» ή ότι «το Λονδίνο είναι παρανοϊκή πόλη, ειδικά αν δεν έχεις αρκετά χρήματα ή αν έχεις προβλήματα».

Γιατί η τρέλα σήμερα ελλοχεύει παντού και αυτός που ζει στα βουνά με καμιά δεκαριά σκύλους ή εκείνος που τοποθετεί σιδεριές στα παράθυρά του για να κάνει απόρθητο φρούριο το σπίτι του, έχει εκ προοιμίου τρελαθεί από τον φόβο του, αφού η καπιταλιστική κατάρα τον ακολουθεί παντού.

Εδώ, όμως, το θέμα εξειδικεύεται πάνω στη σχιζοφρένεια, που οι δύο γιατροί διαφωνούν ως προς τον άρρωστο τους, που και οι δύο μάχονται μάχονται να τον θεραπεύσουν με δικό τους τρόπο ο καθένας, ενώ όλα απορρέουν από τη δίψα τους για επαγγελματική άνοδο και αναγνώριση, καταπατώντας τον ανθρώπινο πόνο ενός νεαρού μαύρου, που κάποιος τον αποκάλεσε και «σκυλάραπα».

Έργο ζοφερό, χωρίς όμως να πείθει για τίποτα άλλο εκτός από τη μικρότητα και την προϊούσα τρέλα των δύο γιατρών για προεδρίες και συμμετοχές σε διοικητικά συμβούλια και αλάθητες διαγνώσεις για νευρολογικές παθήσεις, που κανείς δυστυχώς ακόμα δεν ξέρει τι του γίνεται.

Ο καημένος ο ασθενής, ένας άνθρωπος χωρίς πατρίδα, χωρίς συγγενείς, χωρίς τίποτα δικό του, παρακολουθεί όλη εκείνη τη διαμάχη των γιατρών του και υποπτεύεται κάπου σε τι χέρια έχει πέσει, αφού έρχεται στιγμή να κάνει και το διαιτητή στην αλλοφροσύνη των δύο αυτών ανθρώπων για εξουσία, για δύναμη, για αναγνώριση.

Εννοείται ότι ο νεότερος γιατρός κάπου υποκύπτει, κάπου έχει διασώσει μέσα του τον άνθρωπο τον προορισμένο ν' απαλύνει τον πόνο του άλλου ή να συνεχίσει μία θεραπεία, έστω και μάταιη, αλλά με ένα ίχνος ελάχιστης ελπίδας για τον ασθενή του, ενώ ο άλλος, που εικονίζει τους μεγάλους καθηγητές, που η αναλγησία τους πολλές φορές μεταφράζεται και στην εκτίμηση και συμπάθεια των αρρώστων γι' αυτούς, αφού τους κάνουν τα χατίρια να πίνουν ακόμα και κόκα με το σκεπτικό «άφησέ τον, δώστου έναν τελευταίο παράδεισο, αφού έτσι κι αλλιώς είναι χαμένος».

Εκείνος, όμως, που υπερτερεί, βέβαια, είναι ο ανώτερος, αφού πάνω στον αμοραλισμό του καταπατεί τη σταδιοδρομία του άλλου και βαδίζει στον δρόμο του για την έδρα του καθηγητή, που είναι και ο τελικός σκοπός του.

Δεν μπορώ, όμως, να μη διαφωνήσω με αυτήν την τάση των νεότερων, ιδίως Άγγλων συγγραφέων να εξειδικεύουν το θέατρό τους, άλλος στα μαθηματικά (Proof), άλλος στα πυρηνικά (Κοπεγχάγη) και τώρα στην παράνοια και στη σχιζοφρένεια, που νομίζεις πως βρίσκεσαι σε ιατρικό συνέδριο επί δυόμισι ώρες χωρίς διακοπή, παρακολουθώντας απόψεις πάνω στη διασάλευση του λογικού με κίνδυνο να διασαλευτεί το δικό σου.

Για τη μετάφραση της κ. Κατερίνας Χαλκίδου έχω μερικές αντιρρήσεις. Δεν είναι πάντα ανάγκη να διανθίζουμε τους διαλόγους στα θεατρικά έργα με γενετήσια υπονοούμενα, με μία περιφρονητική αναφορά στα γεννητικά όργανα, με λέξεις που αποφεύγουν και οι πόρνες και μεταχειρίζονται με τόση ευκολία οι ομοφυλόφιλοι.

Για τη σκηνοθεσία της κ. Ρούλας Πατεράκη θα έλεγα πως ήταν θεατρική τελειότητα σε ένα ατελές έργο. Τα σκηνικά του Γιώργου Πάτσα γυμνά, όπως ταιριάζει στο έργο και οι φωτισμοί του Λευτέρη Παυλόπουλου αρκετά καλοί.

Ο Κρίστοφερ (Σταύρος Καλλιγάς) κάπως υπερτονισμένος, αλλά με βαθιά αίσθηση του ρόλου του, ο Μπρους (Αλέξανδρος Σκύρου) ισοπεδωτικός περισσότερο απ' όσο έπρεπε, ενώ ο Ρόμπερτ (Ηλίας Λογοθέτης) τέλειος μεγαλογιατρός της ίντριγκας, με σπάνια ζωντάνια και σκηνική ανατομία της λεπτομέρειας.

Θα έκανα μία παρατήρηση. Δεν ξέρω, αλλά αυτή η χωρίς διάλειμμα συνέχεια ενός τρίπρακτου έργου αντιβαίνει στη δεοντολογία της άνετης παρακολούθησης. Κάπου αναγκάστηκα να βγω έξω και ήταν τόσο σκοτεινό το φουαγιέ, που κόντεψα να γκρεμοτσακιστώ.